

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-ilor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. GERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZIU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Antbal Teodorescu.— *Participarea magistraților la administrație.*

Theodor N. Donciu.— *Noua lege a chirilor și aplicarea ei în comunele rurale.*

Jurisprudența Română.— *Inalta Curte de Casație și Justiție, secțiuni-unite.*— Exp. opriere pentru utilitate națională.— Clasificarea terenurile de către comisia locală.— Fixarea prețului.

Curtea de Apel din Iași.— Cont-curent.— Titluri de Credit.— Cambie.— Remiterea în cont.— Legislația franceză. Măturisire judiciară. Persoană străină de proces.— Excepțiuni cambiale.— Executare.

Trib. Ilfov, Notariat.— Privilegii și ipotecă.— Instrăinarea imobilului — Privilegiul vânzătorului.— Delegați un: de plată.

PARTICIPAREA MAGISTRATURII LA ADMINISTRAȚIE

Mai mult de o jumătate de veac de constituționalism, cel puțin teoretic, ne deprinsese atât de mult cu ideea separațiunii organelor în Stat, încât găseam că a enunța acest principiu de drept public este a enunța însăși evidența și că, prin urmare, era cu mult mai interesant să se cerceteze raporturile de continuă interdependență a acestor organe decât separațiunea lor¹⁾. În special nevoia de a separa justiția de administrație, preconizată înaintea chiar a *Regulamentului Organic* de către *Instrucțiunile* venite dela Petersburg, s'a bucurat de toată atențiunea legiuitorului nostru la diferite epoci, căci, alături de proclamarea sa principială, întâlnim sancțiunile luate de *Condica criminală* a lui Barbu Știrbei în art. sale 90 și 92 și acelea luate de *Codul penal* actual în art. 108, par. II, 109 și 111. Atât judecătorii cât și administratorii sunt opriți, sub pedeapsă de a încălca unii atribuțiunile celorlalți.

A rezultat de aici crearea unei adevărate *incompatibilități* de ordin constituțional, care nu a fost înfrântă decât în două împrejurări: odată, în 1867, când o lege din 25 Aprilie acel an, a dat în competența vechilor subprefecți și, la orașe, polițailor, atribuțiunile judecătorilor de plasă, a căror înființare fusese prevăzută încă din 1865; a doua oară, în timpul ultimului război, când un decret-

lege din 28 Decembrie 1918 a dispus ca, între alții, magistrații dela toate instanțele judecătorești să poată fi „delegați până la încheierea păcii generale să îndeplinească temporar în Stat orice însărcinare publică, ce li s'ar da de guvern“, bine înțeles, fără ca prin aceasta să-și piardă locul în magistratură.

Cu toate că depărtate între ele printr'o trecere de jumătate de veac, ambele excepțiuni au fost înregistrate de Dreptul nostru public cu aceeași penibilă impresiune.

Separațiunea între cele două suborgane ale executivului nu se putea manifesta însă numai prin interzicerea jurisdicțiunilor noastre de a încălca competența administratorilor și invers — ceiace ar fi fost, fără îndoială, o manifestare cu totul ne-completă —, ci și prin nevoia, ce a resimțit Dreptul, de a menține pe judecători, luați ca simpli indivizi și independent de exercițiul oricărei autorități jurisdicționale, în cadrul limitat de preocupările lor constituționale, îndepărtându-i dela tot ceiace poate forma obiectul preocupărilor de o natură cu totul deosebită ale administratorilor.

Lucrul acesta îl spunea precis legea de organizare judecătorească din 24 Martie, 1909, când delara funcțiunile din ordinea judecătorească incompatibile cu funcțiunile publice de *orice natură*, primite fie prin alegere, fie prin numire, precum și cu *orice însărcinare publică* afară de tutele (art. 118), dispozițiune menținută neschimbată și de legea din 1924 (art. 120).

Cu alte cuvinte, principiul separațiunii a fost înțeles, cu drept cuvânt, ca un imperativ categoric pentru judecător de a judeca numai, adică de a rezolva neînțelegerile dintre particulari, iar pentru administrator de a administra, adică de a aplica și cu zi legile și regulamentele publice. O asemenea concepție a separațiunii *integrale* între cele două organe, refuză ca judecătorii să se ocupe în afară de îndeplinirea atribuțiunilor lor și de administrație.

Motivul îl găsim menționat în toate manualele de Drept public. El are la temelie diferențierea ce rezultă din diviziunea muncii aplicată în domeniul organizării constituționale a unui stat, nevoia pentru un judecător de a fi *numai judecător* pentru a da astfel Statului, al cărui organ este, cel mai mare

1) V. lucrarea noastră: *Noțiuni de Drept administrativ*, vol. I, ed. II, p. 81 și urm.

folos, după cum un administrator, pentru a fi bun administrator, trebuie să fie desbrăcat de orice altă preocupare străină sarcinii de a administra.

Din nefericire însă, dacă acesta este principiul, care se desprinde ușor din concepția constituantului nostru, aplicarea sa practică nu numai că nu a prezintat nicio consecvență dar a mers din ce în ce mai accentuat împotriva principiului însuși. În adevăr, sfârșitul veacului trecut și mai ales începutul veacului de față, odată cu tendința înregistrată de Dreptul nostru administrativ de a trece exercițiul acțiunii disciplinare din mâna miniștrilor în aceia a unor comisii sau tribunale speciale, ne-a adus și obiceiul de a se numi ca prezidenți ai unor asemenea jurisdicțiuni disciplinare, magistrați de carieră, aceasta pentru motivul, plauzibil în aparență, că numai prezența magistratului poate fi garanția unei bune conduceri a desbaterilor și a unei nepărtinitoare judecăți. Soluția era atât de simplă și totdeauna atât de atrăgătoare, încât ea a avut darul de a mulțumi și pe miniștrii, cari au imaginat-o, și pe funcționarii, cărora le era destinată spre a-i pune la adăpost de orice arbitrar.

Pe măsură ce însă câmpul de intervenție a Statului în manifestările activității individuale s'a lărgit, iar nevoile administrative s'au înmulțit, organizarea marilor noastre servicii publice, a departamentelor, a devenit tot mai vastă și mai complexă. Fiecare ministru avea tot mai multe legi de aplicat; pentru unele el avea competența trebuincioasă, pentru altele nu o avea. De aci, nevoia tot mai mult resimțită, ca ministrul să se descarce în unele cazuri de o parte din atribuțiunile, ce-i incumbă, iar în altele, să-și acopere răspunderea.

Consecința în fapt a fost că am asistat atât înainte de război cât mai ales în perioada postbelică la înființarea unei serii nesfârșite de comitete consultative, consilii superioare sau generale, comisii permanente sau temporare, tribunale disciplinare, etc. cari fac parte integrantă din organizarea interioară sau exterioară a ministerelor noastre sau din organismele administrative necesitate de aplicarea legilor, și cari, aproape toate, sunt caracterizate prin această notă comună, că au în compunerea lor și magistrați de carieră. Consecința a fost că astăzi aproape nu există judecător la instanțele din Capitală, care să nu prezideze în același timp cel puțin o singură asemenea comisiune, consiliu sau comitet, adică să nu-și pună serviciile sale în slujba cutării sau cutării administrațiunii publice! Am ajuns astfel la rezultatul ciudat de a vedea cum judecătorul are, ca și zeul Janus de odinioară, două fețe, ca unul ce este nevoit să consacre un timp egal și administrațiunii publice, adică să facă tocmai ceiace Constituțiunea, atât în litera cât și în spiritul ei, l'a oprit să facă!

Cauzele, cari au condus la această stare de lucruri, au fost de două categorii: unele *aparente* iar altele *reale*.

După cum am arătat și mai sus, însușirile subiective de competență juridică și de nepărtinire ale judecătorilor noștri au determinat să se creadă, că nu s'ar putea găsi o formulă mai fericită decât dă-

du-le lor anumite întrebări administrative. Judecătorul era personajul salvator, căci el apărea neatârnat de autoritatea ministrului și deci nesupus influențelor împrejurărilor, în cari era chemat să lucreze.

Se credea, cu alte cuvinte, că numai prezența magistratului va garanta sinceritatea și legalitatea actului administrativ, despre care era vorba.

Aceasta a fost aparența.

În realitate însă cauza de căpetenie a fost ignoranța juridică a autorilor legilor noastre organice — miniștrii sau parlamente —, cari au socotit că îmbrățișând o soluție, ce părea simpatcă celor mulți, făceau totdeauna și operă de drept. Cum oare s'ar fi putut critica cu succes sistemul în sine, tăgăduind magistratului dreptul de a judeca și în materie administrativă?

Nu a fost aceasta concepția curentă și dominantă, cu toate prefacerile suferite în cursul timpului de Contenciosul nostru administrativ, cu ocazia organizării căruia nu s'a ținut seamă că era vorba de litigii de o natură cu totul diferită, în cari Statul nu mai apărea sub fața personalității sale juridice ci sub aceia de *soveran*? În adevăr, la 1905, când s'a organizat pentru întâia oară în România Contenciosul de plină anulațiune, el a fost dat în competența unei jurisdicțiuni, care făcea parte din mecanismul justiției ordinare. La 1912, când acest contencios a apărut sub o altă variantă, a fost atribuit aceleiași autorități judecătorești; în sfârșit, constituantul din 1923, călăuzit de aceiași concepție profană, l'a dat în competența organelor judecătorești de drept comun, mergând astfel în mod fățiș împotriva năzuințelor Dreptului nostru public și clădind un sistem defectuos.

Pe de altă parte, soluția pe care o criticăm, a avut rara însușire de a putea da deodată două lovituri, căci, dacă este adevărat că ea răspundea unei concepții simpliste despre dreptate în materie administrativă, nu este mai puțin adevărat că ea putea mulțumi și pe magistrați cari, prin întrebunțarea lor continuă și permanentă în diferite însărcinări administrative, și-ar fi văzut cât de puțin situațiunea materială îmbunătățită.

Aci apare o latură nouă a problemei, asupra căreia ne vom opri un moment.

Desorientarea complectă în criza financiară, care s'a întronat în Statul nostru după război și care porcede dintr'o mulțime de împrejurări, dintre cari lipsa de cultură profesională și de pregătire adecvată a acelor, cari au fost prepuși să înlăture răul, nu sunt cele mai puțin însemnate, a făcut ca, cu toate afirmațiunile contrarii ale profanilor, să nu avem nici până astăzi un buget real. În adevăr, se știe că, între altele, există un dezechilibru profund între ceiace trebuie să reprezinte leafa unui funcționar public și cuantumul ei actual, în sensul că leafa pe care o servește astăzi Statul funcționarului său este foarte departe de a-i putea mulțumi nevoile vieții zilnice.

Transpusă această constatare la magistratură, putem spune fără înconjur că, pe măsură ce fie valoarea achizitivă a monetei noastre scade, fie prețul obiectelor de consumațiune crește, în aceiași

măsură această funcțiune devine tot mai *onorifică*. Răul, ce decurge de aci, este imens nu numai pentru magistrați, ci și pentru colectivitate.

În adevăr, dacă o administrațiune poate fi mai bună decât alta sau dacă cea de astăzi poate fi superioară celei de ieri, dacă un serviciu administrativ poate fi chiar defectuos organizat fără ca viața publică să se resimtă prea mult, în ceiace privește justiția nu cunoaștem măsuri mijlocii: ea există sau nu există. Iar, ca să existe, magistratul trebuie să fie pus la adăpost de nevoile materiale. Altfel, a lăsa ca împincinații să îngrijească singuri, prin mijloacele ce le au la îndemână, de trebuințele de trai ale magistratului, așa după cum aiurea părinții școlărilor au fost lăsați să îngrijească, prin comitetele lor, de trebuințele școlii, este a proclama principiul că organizarea justiției nu mai este o atribuțiune esențială a Statului, ci o simplă afacere particulară.

Iată de ce ne repugnă să subscriem la concepția urâtă și primejdioasă în același timp, după care, dacă magistratul nu este îndestulător salariat, apoi tot înseamnă ceva ca să i se arunce din când în când o bucată de pâine sub forma diurnelor, ce i se cuvin în alte întrebări lăturalnice.

Și apoi, cine nu vede, că ființarea unor asemenea organisme stabilește între miniștri, adică între agenții executivi ai Statului și magistrați raporturi de o altă natură decât acelea cari ar trebui constituționalicește să existe între un singur ministru numai, acela al Justiției, și magistrați? Cine poate tăgădui, că se vor stabili între executiv și magistratură anumite raporturi de dependență și, poate, chiar de aservire, pe cari Dreptul nu le voește?

*

Am scris rândurile de mai sus pentru a da puțința să se discearnă într'o situațiune de fapt, care ni s'a părut contrarie principiilor de drept și menocitate prin consecințele ei. Ideia separațiunii organelor a fost una din ideile luminoase, pe care filozofii premergători Marii Revoluțiuni Franceze au așezat-o la temelie însăși a Statului. Timpul a verificat-o iar noi am îmbrățișat-o cu toată căldura cuvenită punând-o la locul de onoare. Am dus în numele ei chiar lupte și, la un moment dat, pentru că ni se părea înfrântă, am dărâmat o instituțiune, în care unii puseseră cele mai frumoase nădejdi ¹⁾. Nu trebuie să lăsăm ca ea să fie astăzi întunecată de oportunistul feroce, care țintește să ne ucidă orice ideal.

Iată de ce, până vom ajunge ca prin revizuirea inteligentă a legilor noastre fundamentale, să avem un sistem de Contencios administrativ și juridic, și eficace, dorim cu un moment mai de vreme să înceteze distragerea judecătorului dela atribuțiunile lui constituționale, să înceteze deformarea spiritului său prin amestecul impus și continuu în afacerile administrative, și cerem ca magistratul să se întoarcă la magistratură.

Anibal Teodorescu

Profesor agregat la facultatea de Drept din București

1) Legea din 1910, care desființa Contenciosul administrativ.

Noua lege a chirilor și aplicarea ei în comunele rurale

În noua lege a chirilor, este o chestiune nelămurită cu privire la înțelesul dispozițiilor finale ale art. 44. Cu alte cuvinte, se pune întrebarea: chiriașii de locuințe din comunele rurale, se bucură de protecțiunea actualii legi a chirilor? Sau legiuitorul prin dispozițiunile finale ale sus zisului text a înțeles a-i scoate de sub regimul excepțional al legii care regulează raporturile dintre proprietari și chiriași pentru a-i abandona liberei tranzacțiuni sau mai bine zis proprietărilor speculanți, căci prin aceasta se traduce libera tranzacțiune în actualele împrejurări când cererea de locuințe este foarte mare iar oferta redusă la zero.

Pentru rezolvarea acestei probleme atât de mult discutată chiar cu ocaziunea debaterilor parlamentare, principiile de drept cunoscute, bunul simț și logica juridică în lipsă de text precis și categoric, căci dispozițiunile finale ale art. 44 numai categorice nu pot fi, ne trimit la capitolul care formează sediul materiei.

Examinând legea în complexul ei vedem că sediul acestei materii se găsește consacrat în art. 3 de sub capitolul 1, intitulat dispozițiuni generale. De altfel trebuie să recunoaștem că legiuitorul în dispozițiunile generale ale legii a prevăzut atât principiul care predomină legea în materie de locațiune, adică principiul prelungirii contractelor de închiriere a locuinței chiriașilor și a subchiriașilor cât și excepțiunile de la acest principiu.

Citind cu atențiune acest capitol vedem următoarele: la art. 1 legiuitorul a înscris principiul prelungirii contractelor cu privire la locuințe; la art. 2 a prevăzut noțiuni relative la definițiunea pe care a înțeles să o dea locuinței precum și normele după care urmează a se deosebi locuința de imobilele care au ca caracter predominant exercițiul unui comerț sau o industrie. La art. 3 vedem excepțiunile dela principiul general prevăzut prin art. 1; la art. 4 dispozițiuni cu privire la străini și în fine la art. 5 condițiunile la care este subordonat beneficiul prelungirii contractelor cu privire la locuințe, acordat de lege.

Nimic formal cu privire la exceptarea imobilelor afectate locuinței situate în comunele rurale, sau vre-o dispozițiune din care ar putea să rezulte că această lege cu caracter genral își restrânge sfera ei de aplicațiune numai la imobilele afectate locuinței, situate în comunele urbane.

În lipsă de text precis și categoric, de sigur, numai din răspunsul dat de domnul Ministru de Justiție, autorul legii, în camera deputaților, cu ocaziunea discuțiunii ce a avut loc asupra textului art. 1, atunci când fiind întrebat de domnul deputat Eduard Mirto, dacă legea prelungirii contractelor își are aplicațiunea sa numai la clădirile din comunele urbane sau se aplică și la clădirile din comunele rurale, răspuns care n'a satisfăcut nici chiar pe domnul deputat Mirto (vezi debateri parlamentare, pagina 2020) nu se poate trage un argument indiscutabil în favoarea părerei acolora care

susțin că legea în ceea ce privește efectul prelungirii contractelor se aplică numai la clădirile din comunele urbane; căci pe deoparte autorul legii cu ocaziunea acelei discuțiuni răspunzând că prin legea actuală se menține caracterul legilor anterioare (vezi Em. Dan, note de sub art. 1 pagina 11 coloana 2, desbaterile Camerii), legi, a căror caracter este general (vezi legea din 14 Aprilie 1922 precum și pe aceea din 6 Aprilie 1923, ambele cu privire la prelungirea contractelor de închiriere) trebuie a se deduce că a înțeles a nu se face vre-o distincțiune. De altfel, aceasta se degajează chiar din diferitele dispozițiuni legale luate de legiuitor cu privire la aplicațiunea legii; precum în materie de fixare a chiriei; în privința instanței de judecată a delictului care ar decurge din înfrângerea fie din partea proprietarului, fie din aceea a chiriașului a dispozițiunilor art. 46 din lege; cât și în privința instanțelor de drept comun, cu care ocaziune a prevăzut dispozițiuni speciale și exprese prin care a reglementat în acelaș timp pe lângă procedura de urmat, modul de constituire cât și competența instanțelor atât pentru comunele urbane reședințe sau nereședințe de Tribunal cât și pentru comunele rurale (vezi art. 27, 38 și 46 din lege).

Un argument peremptoriu în susținerea acestei păreri trebuie a fi tras chiar din ordinul circular No. 21380 din 21 Aprilie 1924 adresat Judecătorilor de ocoale rurale prin care domnul ministru de justiție, autorul legii, recomandă domnilor magistrați normele ce urmează a se observa spre a se face o cât mai bună și mai justă interpretare a legii cu ocaziunea aplicațiunii textelor art. 38, 39, 45 și 46.

Pe de altă parte, pentru că restrângerea sferei de aplicațiune a legii, care precum am spus, are un caracter general, numai la clădirile afectate locuinței chiriașilor din comunele urbane, fiind o dispozițiune derogatorie, care consistă dintr'o decădere de drepturi, după normele de drept cunoscute, este de strictă interpretare și deci trebuie să fie expres prevăzută de lege, iar nu dedusă prin subtilități de interpretare din confuziunea textelor, sau bazată pe explicațiuni și comentarii care n'au putere de lege și care sunt în contradicție chiar cu însăși textele. (Vezi Em. Dan, note de sub art. 38, pagina 94, coloana 1).

Din potrivă, precum mai sus am arătat, din faptul că prin legea actuală a chiriilor, precum însuși autorul legii a declarat, se menține caracterul legilor anterioare de protecțiune a chiriașilor, a căror sferă de aplicațiune îmbrățișează fără deosebire contractele de închiriere a clădirilor din întreaga țară (vezi art. 1 legea din 14 Aprilie 1922 și art. 1 legea din 6 Aprilie 1923), urmează a se deduce că legiuitorul a înțeles să acorde fără distincțiune protecțiunea sa binevoitoare, tuturor categoriilor de chiriași prevăzuți la No. 1, 2, 3 și 4 de sub art. 1, fie că locuiesc în comunele urbane, fie că ar locui în târguri sau chiar în comunele rurale, ambele categorii de chiriași, meritând deopotrivă sollicitudinea sa, atunci când obiectul principal al contractului de închiriere îl formează locuința.

Căci, în adevăr, ar fi un non sens a se susține că

pentru aceiași categorie de chiriași, adică pentru chiriașii de locuințe, legiuitorul a admis că se pot aplica două sisteme, adică: pe de o parte să se bucure de bună voința proteguitoare a legii împotriva proprietarilor speculanți, atunci când locuiesc în comunele urbane, iar pe de alta să fie lipsiți de această protecțiune și abandonăți lăcomiei lor atunci când locuiesc în târguri sau în comunele rurale. Ceia ce nu pare a fi de admis.

Prin dispozițiunile finale ale art. 44 legiuitorul vorbind de chiriași din comunele rurale, cari până la legea de față au beneficiat de prelungirea contractelor, în mod firesc și logic se pune întrebarea, la care categorie de chiriași s'a referit? Și atunci, bunul simț juridic, spre a rezolva chestiunea, ne trimite la art. 3 care formează sediul materiei și care ne spune că contractele de închiriere și subînchiriere care nu cad sub prevederile No. 1, 2, 3 și 4 de sub art. 1 și care au beneficiat de ultima prelungire legală, reintră sub regimul dreptului comun.

Așa dar, nu despre contractele referitoare la locuințe, pe care legiuitorul le protejează erga omnes, se vorbește în dispozițiunile finale ale art. 44, ci despre imobilele în care se exercită un comerț sau o industrie, pe care le-a scos de sub regimul excepțional al închirierilor, diferențiindu-le de acelea din comunele urbane prin menționatul text, numai în ceea ce privește termenul de evacuare, pe care în comunele rurale l'a redus de la un an la șase luni.

În materie de excepțiuni, unde legea nu precizează, noi nu o putem completa. Legiuitorul când a voit să deroage de la dispozițiunile generale ale legii, a spus-o în mod expres și categoric; aceasta rezultă din dispozițiunile art. 42, unde pentru anumite categorii de imobile s'a prevăzut în mod expres că legea actuală a chiriilor nu le este aplicabilă.

Pentru curmarea oricărei discuțiuni și în interesul superior al unei bune administrațiuni a justiției credem că o lămurire din partea domnului ministru al Justiției, autorul legii, ar fi necesară pentru a nu se da loc la interpretări diferite.

Theodor N. Donciu
Magistrat

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Secțiuni—Unite

Audiența de la 8 Mai 1924

Președinția D-lui Victor Râmniceanu, Prim-Președinte

Ministerul Agriculturii cu C. Rușovețianu.

EXPROPRIERE PENTRU UTILITATE NAȚIONALĂ.—CLASIFICAREA TERENURILOR DE CĂTRE COMISIA LOCALĂ.—COTA DE EXPROPRIAT.—FIXAREA PREȚULUI.—TABELELE REGIONALE.—ART. 22 ȘI 36 DIN LEGEA AGRARĂ.

Dacă potrivit art. 22 din legea agrară, comisiunile locale au dreptul a face clasificarea

terenurilor în regiuni de șes, deal și munte, această clasificare, însă, nu este făcută de cât în vederea fixării cotei de expropriat după situația moșiei, într'una din aceste regiuni, iar nu și în vederea fixării prețului terenului, pentru care legea agrară prin art. 36 prevede expres, că tabelele regionale vor servi ca normă.

No. 16.— Casată, în urma recursului făcut de Ministerul Agriculturii, decizia No. 71/923 a Curții de apel din București s. IV dată în proces cu C. Rușavețianu.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier Alessiu.

S'au ascultat: d-l avocat Stan în dezvoltarea recursului și d-l avocat C. D. Surlă în combateri, iar d-l Procuror General Stambulescu în concluziuni.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare:

„Eroare gravă de fapt și violarea art. 36 al legii agrare.

„Din tabloul de prețuri regionale se constată că moșia Rușavăț pendinte de comuna Rușavăț jud. Buzău, este situată în regiunea III-a cu preț de arendă regională de 50 lei calitatea I și 20 lei calitatea II-a.

„Curtea, fixând prețul acestei moșii la lei 2400, calitatea I și 800 lei calitatea II-a, adică socotind-o ca făcând parte din regiunea II-a, a comis o eroare gravă de fapt și a depășit prețul maxim de 2000 lei pentru calitatea I-a și 400 lei pentru calitatea II-a, fixat de art. 36 din legea agrară și astfel fiind a violat acest articol.”

Având în vedere deciziunea supusă recursului, prin care curtea de apel din București s. IV a fixat prețul terenului expropriat din moșia Rușavăț, proprietatea intimatului Constantin Rușavețianu la 2400 lei de hectar pentru 249 hectare fâneată și pășune și la 800 lei hectarul pentru 24 hectare teren exclusiv de pășune, socotind aceste prețuri după prețurile de arendare din tabelele regionale ale regiunii a II-a, de deal, de 60 lei hectarul înmulțit cu 40 pentru terenul de 249 hectare și de 40 lei înmulțit cu 20 pentru celălalt teren; că pentru a fixa astfel prețul, Curtea de apel motivează că, din procesul verbal al comisiei locale pentru exproprierea pășunelor comunale și din acela al comisiei de ocol Pârscov, reese că moșia expropriată este situată în regiunea de deal; că aceste comisii erau în drept a face această clasificare potrivit art. 22 din legea agrară, așa că proprietarul are dreptul la prețul stabilit în tabelele regionale pentru regiunea dealului.

Considerând că, dacă este adevărat că aceste comisii aveau drept a face clasificarea terenurilor în regiunea de șes, deal și munte, această clasificare nu a fost făcută însă în vederea fixării prețului terenului, ci numai a cotei de expropriat după situația moșiei într'una din aceste regiuni. În adevăr, art. 22 menționat arată că organele de aplicare

de sub capitolul 5 al legii vor hotări asupra împărțirii pe regiuni a terenurilor, din punctul de vedere al expropriațiunii terenurilor de cultură și a pășunelor comunale în munte, deal și șes.

Că, însă, în ce privește fixarea prețurilor terenurilor expropriate, legea agrară are un capitol special, al IV-lea, în care prin dispoziția din art. 36 prevede expres că tabelele regionale vor servi de normă, neputându-se depăși prețurile de arendă fixate de comisiile regionale pentru anii 1917—1922 înmulțit cu 40 sau cu 20, după cum este vorba de pământ de cultură sau propriu numai pentru pășune.

Că, prin urmare, pentru fixarea prețurilor terenurilor expropriate neputând recurge la lucrările comisiunilor instituite în alt scop decât al fixării prețurilor și pentru aceasta legea referindu-se la tabelele regionale încheiate în conformitate cu legea învoelilor agricole, aprobate și de consiliul superior al Agriculturii, numai aceste tabele aveau a servi pentru fixarea prețurilor, ele făcând parte integrantă din lege; că, din moment ce în aceste tabele moșia Rușavăț s'a clasat definitiv pentru prețurile de arendare, în regiunea muntelui, cu 50 lei ha. pământul de calitatea I-a și 20 lei cel de calitatea II-a, nu se mai putea schimba regiunea și depăși prețul de 2000 lei pentru 249 hectare fâneată și pășune și 400 lei pentru 24 hectare pășune, așa că Curtea de apel a violat art. 36 din legea agrară când a acordat proprietarului un preț mai mare și motivul de casare este întemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

Secția I

Audiența de la 31 Martie 1924

Președenția D-lui D. Volanschi, Prim-Președinte

Herman Dauer cu Victor Renard

CONT-CURRENT.— INSCRIEREA ÎN CONT AU UNUI TITLU DE CREDIT SAU EFECT DE COMERT.— DACĂ POATE FI FĂCUTĂ DUPĂ SCADENȚĂ.— ART. 370 C. COM.

CONT-CURRENT.— CAMBIE.— REMITERE ÎN CONT.— APLICAREA LEGII TĂRII UNDE REMITEREA A AVUT LOC.— ART. 370 ȘI 897 C. COM.

CONT-CURRENT.— LEGISLAȚIA FRANCEZĂ.— ART. 370 C. COMER. IAL ROMÂN.— APLICABILITATE.

MĂRTURISIRE JUDICIARĂ.— DE CINE POATE FI FĂCUTĂ.— PARTE ÎN PROCES.— DACĂ POATE FI CERUTĂ UNEI PERSOANE STRĂINE DE PROCES.— MANDAT SPECIAL.— ART. 1206 C. CIVIL ȘI 234 PR. CIVILĂ.

CAMBIE.— EXECUȚIUNI.— EXECUTARE.— LEGEA CARE SE APLICĂ.— ART. 349 C. COM.

1. Potrivit principiului stabilit de art. 370 c. com, strămutarea proprietății valorilor înscrise în contul-curent asupra primitivului, se produce prin aceea că el le trece în debitul său; înscri-

erea însă în contul-curent a unui efect de comerț sau a unui titlu de credit e presupusă ca făcută sub rezerva încasării, fără a fi nevoie pentru aceasta ca titlul sau efectul să fie remis înainte de scadență, părțile putând conveni în mod valabil ca înscrierea în cont să se facă după scadență.

2. Efectele și valabilitatea unei cambii, a girurilor, a acceptațiunii, a avalului, se determină după legea țării în care aceste acte au luat naștere.

Ast-fel că dacă remiterea în cont a unei cambii a avut loc într-o țară străină, pentru a putea judeca valabilitatea acestei remiteri, trebuie a ne raporta la legea acelei țări.

3. În codul comercial francez deși nu există o dispoziție analogă cu cea cuprinsă în art. 370 C. com. rom. totuși jurisprudența și doctrina admit același principiu ca acel înscris în menționatul articol.

4. Din dispozițiunile art. 1206 c. civil și 234 pr. civilă rezultă că mărturisirea judiciară este un fapt personal al unei părți din proces, care poate de un mandat special unei terțe persoane pentru a răspunde la interogator; partea însă nu poate chema la interogator pe o persoană care nu figurează în proces, sub motiv că e mandatară părții cu care a legat procesul, pentru motivul că chiar dacă e mandatară, nu poate face o mărturisire valabilă fără o împuternicire specială și în contra voinței mandatarului.

5. În materie cambială se aplică legea locului unde această executare trebuie să se facă și acest principiu se aplică și la excepțiunile pe care le poate opune debitorul unei cambii, pentru motivul că aceste excepțiuni fiind cuprinse în sfera formelor de procedură, sunt supuse legii Tribunalului investit cu judecarea acțiunii.

No. 25.— Respins ca nefundat apelul făcut de Herman Dauer în contra sentinței Trib. Iași s. III cu No. 115 din 13 Iunie 1923 în proces cu Victor Renard.

S'au ascultat d-nii avocați N. Apoteker pentru apelant și P. Sion pentru intimat.

Curtea,

Având în vedere apelul declarat de Herman Dauer în contra sentinței Tribunalului Iași, secția III. No. 115 din 13 Iunie 1923 prin care este obligat să plătească lui Victor Renard din Roubaix (Franța) suma de douăzeci și șapte mii două sute nouăzeci și patru franci francezi și șaptezeci centime, cu procente legale de 6% pe an dela 15 Noembrie 1921 data scadenței cambiilor și până la achitare, plus ~~zeco~~ mii lei cheltuieli de judecată.

Având în vedere că Victor Renard a intentat acțiune în contra lui H. Dauer pentru a fi obligat la plata sumei de 27.294 franci francezi și 70 centime, acțiune care a fost admisă prin sentința apelată.

Având în vedere că V. Renard pentru stabilirea creanței sale prezintă două cambii emise în Franța la 26 Martie 1921 cu scadența la 15 Noembrie acelaș an, și acceptate de H. Dauer tot în Franța. Aceste cambii au fost protestate pentru neplată. Una din cambii e pentru suma de 15.065 franci, iar alta pentru suma de 12.229 franci 70 centime.

Având în vedere că apelantul a susținut că acțiunea nu poate fi admisă în ceea ce privește cambia de 12.229 franci, pentru motivul că a fost introdusă de o persoană fără calitate, de oarece se constată că cambia aparține societății „Société Anonyme de Draperies et Lainage“ din Roubaix, care a protestat-o, totuși acțiunea e intentată de Victor Renard;

Având în vedere că din scrisoarea de la 2 Decembrie 1921, adresată de către Société Roubaissienne des Draperies et Lainages, lui V. Renard se constată că societatea a remis în cont efectul de 12.229 franci 70 centime, cu scadența la 15 Noembrie 1921; că această remitere s'a făcut după scadența cambiei; că în partea finală a scrisoarei se spune „ca să urmărească plata efectului cum e mai bine pentru interesele societății“. Această recomandare este interpretată de către apelant în sensul că efectul nu a fost remis în cont curent, ci societatea a înțeles să confere lui V. Renard un mandat pentru încasarea cambiei. Această interpretare nu poate fi însă acceptată pentru motivul că din prima parte a scrisoarei rezultă clar intențiunea societății de a remite efectul în cont, iar recomandăția din partea finală se explică prin interesul pe care-l avea societatea ca creanța să fie încasată, astfel ca corentistul să nu vireze efectul;

Având în vedere că după principiul stabilit de art. 370 c. com. strămutarea proprietății valorilor înscrise în contul curent asupra primitivului se produce prin ceea ce el le trece în debitul său. Înscrisoarea însă în contul curent a unui efect de comerț sau a unui titlu de credit e presupusă făcută sub rezerva încasării; că pe temeiul acestei dispozițiuni, părțile au susținut că efectul nu putea fi înscris în cont pentru motivul că a fost remis după ce a fost protestat; că această obiecțiune nu poate fi întemeiată, de oarece art. 370 c. com. nu prevede ca o condiție esențială că efectul ca să poată fi înscris în cont, trebuie remis înainte de scadență, că prin urmare părțile pot conveni în mod valabil ca înscrierea în cont să se facă după scadența efectului;

Având în vedere că efectele și valabilitatea unei cambii, a girurilor, a acceptațiunii, a avalului, se determină după legea țării în care aceste acte au luat naștere; că remiterea în cont a cambiei, despre care s'a vorbit a avut loc în Franța, că prin urmare pentru a se judeca valabilitatea acestei remiteri, trebuie să ne raportăm la legea franceză. În codul comercial francez deși nu există o dispoziție analoagă cu cea cuprinsă în art. 370 c. com., totuși jurisprudența și doctrina admit același principiu, ca acel înscris în art. 370 c. com. român; (V. Lacour et Bouteron „Précis de Droit Commercial“, ed. II, Nr. 1482); că prin urmare concluzia de mai sus se aplică și sub regimul legii franceze;

Având în vedere că apelantul a susținut că strămutarea proprietății cambiei nu s'a făcut prin gir, deci constituind o cesiune trebuia să-i fie notificată pentru a-i fi opozabilă;

Având în vedere că V. Renard s'a opus ca să se discute acest motiv, de oarece nu este indicat între motivele de apel;

Având în vedere că acest motiv nu este cuprins în memoriul care conține motivele de apel, că prin urmare nu poate fi cercetat conform dispozițiilor art. 326 c. pr. civ.; că, admitând că ar putea face obiectul discuțiunii în apel, totuși s'ar ajunge la concluzia că nu este întemeiat;

Având în vedere că cesiunea cambiei a fost notificată lui H. Dauer, că V. Renard, după cum se constată din concluziile scrise prezentate la tribunal, a declarat că nu uzează de această notificare, pentru motivul că întemeiază transmiterea trăteii pe efectul contului curent; că declarația referindu-se numai la o argumentare de ordin juridic, nu poate fi interpretată ca o retragere a notificării; că prin urmare rămâne constant că formalitatea notificării cesiunii a fost îndeplinită;

Având în vedere că apelantul a cerut chemarea la interogator a lui V. Renard și a lui Marcu Brauchfeld, mandatarul lui V. Renard, pentru a stabili că au convenit ca să se preschimbe cambiile până când cursul francului va fi de 3 lei;

Având în vedere că din dispozițiile art. 1206 c. civ. și 234 c. pr. civ. rezultă că mărturisirea judiciară este un fapt personal al unei părți din proces, care poate da un mandat special unei terțe persoane pentru a răspunde la interogator; că partea nu poate deci chema la interogator pe o persoană care nu figurează în proces, sub motivul că e mandatară părții cu care a legat procesul; pentru motivul că chiar dacă ar fi mandatară nu poate face o mărturisire valabilă fără o împuternicire specială și în contra voinței mandatului; că în consecință chema-

rea la interogator a lui M. Brauchfeld fiind inadmisibilă urmează a fi respinsă;

Având în vedere că chestiunea care urmează a fi examinată este aceea de a se ști dacă cu privire la proba cerută de apelant se aplică dispozițiile legii franceze sau dispozițiile art. 349 c. com.;

Având în vedere că în ceea ce privește executarea în materie cambială se aplică legea țării unde această executare trebuie să se facă; că acest principiu se aplică și la excepțiunile pe care le poate opune debitorul unei cambii, pentru motivul că aceste excepțiuni fiind cuprinse în sfera fermelor de procedură sunt supuse legii tribunalului investit cu judecarea acțiunii (*lex fori*);

Având în vedere că conform art. 349 al. 3 c. com. r. excepțiile personale nu pot întârzia condamnarea la plată decât dacă sunt lichide și de o grabnică soluție, și în toate cazurile întemeiate pe o probă scrisă; că excepția invocată de apelant nu se întemeiază pe o probă scrisă. Scrisoarea din 5 Mai 1921, adresată de Banca Dacia din Iași societății din Roubaix prin care îi face cunoscut că H. Dauer a depus suma de 81.884 lei pe care o ține la dispoziția societății ca garanție a celor două cambii, nu poate să facă nici o dovadă despre existența convenției ce se invoacă, de oarece e o declarație unilaterală de voință din partea debitorului, pe care dânsul n'o poate opune ca o dovadă creditorului său; că în scrisoare se spune că suma e consemnată ca garanție; că această declarație adresată societății, nu poate fi opusă lui V. Renard nefiind personală acestuia, dânsul având un drept autonom cel puțin în ceea ce privește cambia de 15.065 franci; că chemarea la interogator este inadmisibilă de oarece se tinde prin acest mijloc la obținerea dovezei convenției; pe când după principiul stabilit de art. 349 c. com. excepția trebuie să fie lichidă, de grabnică soluție și întemeiată pe o dovadă scrisă;

Având în vedere că H. Dauer este obligat să plătească lui V. Renard 10.000 lei cheltueli de judecată; că fiindu-se seamă de taxele de judecată, de cheltueli făcute cu procurarea actelor legalizate aflate la dosar, de onorarul convenit avocatului, Curtea găsește că bine tribunalul a apreciat cheltuelile de judecată, care în consecință se mențin (art. 146 pr. civ.);

Având în vedere că din faptele expuse rezultând că apelul declarat de H. Dauer nefiind fondat, urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, redactate de d. Prim-Președinte, respinge apelul.

Semnați: D. Volanschi, M. Ionescu-Ghinea, C. A. Gorgos, C. Scripcă.

TRIBUNALUL ILFOV

Secția Notariat

Audiența de la 5 Septembrie 1924

Președenția D-lui Siliu Rădulescu, Judecător de ședință

Bernard Coenert cu Virgiliu și Elena Rucăreanu.

FRIVILEGIU ȘI IPOTECA. — INSTRĂINAREA IMOBILULUI GREVAT DE PRIVILEGIU. — DACĂ PRIMUL CUMPĂRĂTOR SE DESCARCĂ FAȚĂ

DE VÂNZĂTOR.—DELEGAȚIE DE PLATĂ.— ART. 1132 ȘI 1732 C. CIVIL.

PRIVILEGIU ȘI IPOTECA.— DACĂ CREDITORUL POATE URMĂRI AVEREA MOBILĂ A DEBITORULUI ÎNAINTE DE A EXERCITA ACȚIUNEA IPOTECARĂ.— ART. 1828 C. CIVIL.

1. Potrivit principiului stabilit de art. 1132 cod. civil, faptul unui cumpărător de a vinde imobilul asupra căruia vânzătorul își rezervase privilegiul pentru plata restului din preț, nu-l descarcă fără consimțământul expres al vânzătorului creditor de datoria sa; acesta în asemenea caz capătă doi debitori, având în privirea unuia o acțiune personală, iar în privirea celui-lalt acțiunea ipotecară.

2. Creditorul cu privilegiu sau ipotecă, fără a renunța la privilegiul sau ipoteca sa, poate ori când să urmărească averea mobilă a debitorului său, înainte de a exercita acțiunea ipotecară, de oarece nici art. 1828 c. civil și nici vre un alt text de lege nu-i interzice această cale de urmărire.

No. 212.— Respinsă ca nefundată contestația făcută de Bernard Coenert în contra urmăririi făcută asupra averii sale mobile, în proces cu Virgiliu și Elena Rucăreanu.

S'au ascultat D-nii avocații Gheorghe Săulescu pentru contestator și M. Râmnicănu pentru intimăți.

Tribunalul,

Asupra contestației de față introdusă cu petițiunea înregistrată la No. 25721 din 20 Iunie 1924 de către Bernard Coenert în contra urmăririi făcută asupra averii sale mobile, prin procesul-verbal din 30 Maiu 1924, încheiat de domnul Portărel B. Gabrielescu, pe baza adresei acestui Tribunal cu No. 4696/924.

Având în vedere actele de la dosar, susținerile orale și scrise ale părților.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele:

În anul 1912 prin actul de vânzare autentificat la No. 5114, Nae Rucăreanu vinde contestatorului de astăzi Bernard Coenert, imobilul său din București, Str. N. Bălcescu No. 35, pe preț de 180.000 lei, din care s'a achitat la facerea actului numai suma de 100.000 lei, iar pentru restul de preț în sumă de 80.000 lei care urma să se plătească la 23 Martie 1918, Nae Rucăreanu și-a rezervat prin act privilegiul vânzătorului.

Posterior, Bernard Coenert, cu actul autentificat la No. 9162 din 1913 vinde acest imobil domnului Maxim Leș, care la rândul său, cu actul autentificat de No. 8910/914 vinde imobilul soților Maria și Nae Sterescu.

Neplătindu-se la termen dobânzile, Nae Rucăreanu face comandament pentru scoaterea în vânzare a imobilului, pe care însă în urmă îl radiază, de oarece prin actul autentificat la No. 18485 din 10 Noembrie 1914, încheiase o tranzacție cu soții Sterescu prin care se majora dobânda de la 7% la 9% pe an.

Între timp moare Nae Rucăreanu și cum suma de 80.000 lei datorată ca rest din preț nu e plătită la

data stipulată în act, moștenitorii acestuia, intimății de astăzi, Virgiliu și Elena Rucăreanu, învesc cu titlul executoriu actul de vânzare intervenit între autorul lor și contestatorul Bernard Coenert, și cer Tribunalului să ordone executarea lui în averea mobilă a acestuia.

Impotriva acestei executări Bernard Coenert îndreptează contestația de față.

Având în vedere că contestatorul în susținerea contestației sale invoacă mai întâi că întrucât dânsul a vândut imobilul, iar vânzătorul pentru plata restului din preț și-a rezervat privilegiul special, acesta nu-l mai poate urmări personal în averea sa mobilă, ci poate să urmărească numai imobilul în mâinile actualilor deținători; și apoi, că în orice caz un creditor cu privilegiu asupra unui imobil, ca și creditorul ipotecar, nu poate să pornească o urmărire împotriva averii mobiliare a debitorului până ce mai întâi nu urmărește imobilul care garantează cu privilegiu sau ipotecă creanța sa.

Considerând că în drept, potrivit art. 1132 c. civ., delegațiunea prin care un debitor dă creditorului un alt debitor ce se obligă către dânsul, nu operă novațiune, dacă creditorul n'a declarat expres, că descarcă pe debitorul ce a făcut delegațiunea;

Că, în virtutea acestui principiu, faptul debitorului Coenert de a fi vândut imobilul asupra căruia greva creanța privilegiată al vânzătorului Nae Rucăreanu, nu-l descarcă fără consimțământul expres al acestuia, de datoria sa, vânzătorul creditor în asemenea caz capătă doi debitori, având împotriva unuia o acțiune personală, iar împotriva celui-lalt acțiunea ipotecară.

Că deci moștenitorii lui Nae Rucăreanu puteau, sau să urmărească silit imobilul în mâinile actualilor deținători, sau cum au făcut, să urmărească în averea sa personală și mobilă pe Bernard Coenert, primul cumpărător al imobilului.

Considerând că deasemenea de nicăeri nu rezultă, după cum pretinde contestatorul, că un creditor ipotecar sau cu privilegiu, nu poate urmări pe debitor în averea lui mobilă, de oarece dispozițiunile art. 1828 c. civ. potrivit cărora creditorul nu poate urmări vânzarea imobilelor care nu-i sunt ipotecate decât la cazul când acele ce-i sunt ipotecate nu ajung spre plata creanței sale, fiind dispozițiuni care fac excepție la principiul de drept că întreg patrimoniul debitorului este gajul creditorului său, nu pot fi aplicate decât strict la cazul pe care îl prevăd și deci creditorul fără a renunța la privilegiul ori la ipoteca sa poate să urmărească averea mobilă a debitorului său înainte de a exercita acțiunea ipotecară, mai ales că nici art. 1828 c. civ. și nici vre un alt text de lege nu-i interzic această cale de urmărire.

Că, astfel fiind, urmărirea făcută de Virgiliu și Elena Rucăreanu în averea mobilă a debitorului Coenert este bine îndreptată și deci contestația acestuia urmează a fi respinsă ca nefundată.

Pentru aceste motive, redactate de domnul Judecător Siliu Rădulescu, respinge contestația.

Semnați: S. Rădulescu, Codin Ștefănescu